

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 12, 17, 20, 22, 28 IR 29 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-21-1232(3))**

2021-11-17 Nr. NV-2893

Vilnius

Projekto teikėjas – Energetikos ministerija.

Projekto tikslas – užtikrinti šilumos ūkio teisinio reguliavimo atitiktį esamai situacijai ir pašalinti teisinius neaiškumus, sudaryti sąlygas tinkamai daugiabučių namų karšto vandens sistemų priežiūrai, užtikrinti nacionalinių teisės aktų atitiktį ES direktyviniams reikalavimams.

Dabartinė situacija:

Įstatymų projekto tikslas apima keletą komponentų.

Visų pirma, tai įstatymo projektu vykdomas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 31 d. sprendimas (administracinė byla Nr. I-5-261/2021). Teismas pasisakė dėl įstatyminių nuostatų trūkumo siekiant nustatyti šilumos punktų, nuosavybės teise priklausančių šilumos tiekėjams, kuriais naudojasi daugiabučių namų gyventojai, sąnaudų padengimą. Teikiamu įstatymo projektu siūloma nustatyti konkretų turtinį įpareigojimą daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, kurie naudojasi šilumos tiekėjams nuosavybės teise priklausančiu šilumos punktu, apmokėti (atlyginti) šilumos tiekėjams jiems nuosavybės teise priklausančių šilumos punktų įrenginių remonto ir kitas sąnaudas, kurios nėra įskačiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą. Pažymėtina, kad pagal galiojantį reglamentavimą, šiuo metu draudžiama į šilumos kainą įtraukti sąnaudas, susijusias su šilumos punktų eksploatavimu, ir nei dabar galiojanti šilumos kaina, nei priežiūros tarifas šilumos tiekėjui, t. y. esamam punkto įrenginių savininkui, nepadengia jokių sąnaudų, susijusių su šilumos punktais.

Visų antra, teikiamu įstatymo projektu ir vykdant 2021 m. rugsėjo 9 d. įvykusio tarpinstitucinio pasitarimo „Dėl institucijų veiksmų dėl artėjančio šildymo sezono“ (protokolas Nr. LV-393 5 klausimas) sprendimą, kuriuo buvo pritarta tikslingumui numatyti galimybę šilumos tiekėjams vykdyti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) veiklą, taip pagerinant paslaugų kokybę, sumažinant energinius nuostolius bei užtikrinant konkurenciją šilumos punktų paslaugų teikėjų rinkoje, įstatymo projekte siūloma atsisakyti nuostatų, ribojančių galimybę šilumos tiekėjui vykdyti pastato vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrėtojo veiklą ir sudaryti sąlygas šilumos vartotojams pasirinkti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencinėmis sąlygomis. Pažymėtina, kad dabar galiojantis reglamentavimas draudžia vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūrėtoju būti šilumos tiekėju. Tokia draudžiamoji išimtis suponuoja prielaidą, kad didžiuosiuose miestuose neskatinama pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtojo (eksploatuotojo) konkurencija, taip pat apribota galimybė šilumos vartotojams pasirinkti atitinkamą kvalifikaciją bei darbo patirtį turinčius pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrėtojus (eksploatuotojus).

Taip pat, atsižvelgiant į susidariusią situaciją, kai, nesant pakankamo reglamentavimo aiškumo, kyla ginčai tarp šilumos tiekėjų ir sveikatos priežiūros įstaigų, kurios pagal aplinkos ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatytą sveikatos priežiūros įstaigų sąrašą yra laikomos nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojais, siūlomu įstatymo pakeitimu siūloma atsisakyti esamo teisinio reguliavimo, įtvirtinančio kompensaciją už rezervinę galią, o vietoje to siūloma nustatyti, kad nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojas, kuris naudojasi aprūpinimo šiluma sistema tik kaip rezervine, už rezervinio šildymo būdo paslaugą šilumos tiekėjui mokėtų dvinarę kainą, kuri būtų apskaičiuojama pagal Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką ir taikoma rezervinės šilumos galios užtikrinimo paslaugos teikimo sutartyje nustatytai rezervuojamai galiai.

Įstatymo projektu taip pat siekiama įgyvendinti 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) nuostatas ir jas įtvirtinti nacionalinėje teisėje: nustatyti reikalavimą teikti vartotojams informaciją apie energinį naudingumą ir AEI procentinę dalį centralizuoto šilumos tiekimo sistemose vieną kartą per metus (už praėjusius kalendorinius metus), taip pat numatyti teisę šilumos vartotojams

nutraukti arba pakeisti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį ir atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens įrenginius nuo centralizuotos šilumos tiekimo sistemos tuo atveju, jeigu ji neatitinka efektyvaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos kriterijų ir šilumos ūkio specialiajame plane nėra numatyta iki 2025 m. gruodžio 31 d. jų pasiekti ir jeigu šilumos vartotojas energinio naudingumo sertifikatu gali pagrįsti, kad numatytas pastato apsirūpinimo šiluma ir (ar) karštu vandeniu iš atsinaujinančių išteklių energijos būdas užtikrins bent 20 procentų didesnę šildymo ir (ar) karšto vandens ruošimo sistemos energinį naudingumą.

Projekto esmė:

- ✓ nustatyti konkretų turtinį įpareigojimą daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, kurie naudojami šilumos tiekėjams nuosavybės teise priklausančio šilumos punkto įrenginiais, apmokėti šilumos tiekėjui už daugiabučio namo šilumos punkto įrenginių, nuosavybės teise priklausančių šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui, remonto darbus, medžiagas, atsargines dalis ir įrenginius bei su tuo susijusias administracines sąnaudas, kurios nėra įskačiuotos į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą;
- ✓ nustatyti, kad šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjai ar tretieji asmenys turi organizuoti ir (ar) atlikti jiems nuosavybės teise priklausančių šilumos punktų įrenginių remonto darbus, už kuriuos nėra atsakingas pastato šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas (eksploatuotojas) ir kurie nėra įtraukti į šilumos ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) tarifą;
- ✓ siūloma nustatyti pareigą šilumos tiekėjui užtikrinti saugų, patikimą ir ekonomišką daugiabučio namo šilumos punkto, nuosavybės teise priklausančio šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjui, darbą;
- ✓ atsisakyti nuostatų, ribojančių galimybę šilumos tiekėjui vykdyti pastato vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojo veiklą ir sudaryti galimybę šilumos vartotojams pasirinkti pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją (eksploatuotoją) konkurencinėmis sąlygomis;
- ✓ atsisakyti teisinio reguliavimo, įtvirtinančio kompensaciją už rezervinę galią, o įstatymu nustatyti, kad nenutrūkstamo aprūpinimo šiluma vartotojas, kuris naudojami aprūpinimo šiluma sistema tik kaip rezervine, už rezervinio šildymo būdo paslaugą šilumos tiekėjui mokėtų dvinarę kainą, kuri būtų apskaičiuojama pagal Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką;
- ✓ nustatyti prievolę šilumos tiekėjams teikti vartotojams informaciją apie energinį naudingumą ir AIE procentinę dalį centralizuoto šilumos tiekimo sistemose;
- ✓ įtvirtinti teisę šilumos vartotojams nutraukti arba pakeisti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį ir atjungti viso pastato šildymo ir (ar) karšto vandens įrenginius nuo centralizuotos šilumos tiekimo sistemos tuo atveju, jeigu centralizuota šilumos tiekimo sistema neatitinka efektyvaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos kriterijų.

Derinimas –

- Teikiamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas patikslintas įstatymo projektas, į pastabas atsižvelgta, pastabos buvo derinamos darbo tvarka.
- Projektas svarstytas 2021 m. lapkričio 9 d. tarpinstituciniame pasitarime, per pasitarimą pastabų pateikta nebuvo, taip pat buvo nutarta šį įstatymo projektą svarstyti atsietai nuo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo aštuntuoju¹ skirsniu įstatymo ir Energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 13 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų, atsižvelgiant į tai, kad pastarojo įstatymų paketo derinimas su suinteresuotomis institucijomis užtruks.
- įstatymo projektas taip pat buvo teikiamas išvadoms gauti Teisingumo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Aplinkos ministerijai, Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Lietuvos būsto rūmams, AB Vilniaus šilumos tinklams ir paskelbtas TAIS.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina įstatymo projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.

Patarėja

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė